

2 / 08

Txostena

EUSKADIKO NEKAZARITZA ETA
ELIKADURA POLITIKARI
BURUZKO

Legearen Proiektuari
buruzkoa

Bilbo, 2008ko azaroak 24

C E S

Euskadiko Ekonomia eta Gizarte
Arazoetarako Batzordea

Consejo Económico
y Social Vasco

© Argitalpena: Euskadiko Ekonomia eta Gizarte Arazoetarako Batzordea
Gran Vía, 35-1. solairua
48009 Bilbo
www.cesvasco.es

Maketazioa eta fotomekanika: Argia Grafika, S. L.

Inprenta: Gestingraf, S. A. L.

Lege Gordailua: BI-3220-08

Txostena

I

AURREKARIAK

2008ko uztailaren 17an, Eusko Jaurlaritzako Ekonomia eta Gizarte Batzordean Nekazaritza, Arrantza eta Elikadura Sailaren idazkia aurkeztu zen, Euskadiko Nekazaritza eta Elikadura Politikaren Legearen Aurreproiektuari buruzko txostena eskatuz, Ekonomia eta Gizarte Arazoetarako Batzordearen ekainaren 27ko 9/1997 Legearen 3.1.b) artikuluan ezarritakoa aintzat hartuta.

Legegintza-ekimen horren xedea nekazaritza eta elikadura sektorean EA Eren administrazioaren politika-ekintza gidatzen duten printzipioak finkatzea ahalbidetzen duen esparru arautzailearen beharrianari aurre egitea da, bai eta Administrazioaren sustapen-jarduera planifikatu nahiz biztanleei horren berri emateko helburuak, xedeak eta jarduketa-ildo nagusiak zehaztea ere. Lege-esparru berri hori, gainera, euskal nekazaritza eta elikadura eremuaren testuinguru gero eta globalizatu eta liberalizatuan aurre egin beharreko erronka berrietara egokitu eta erantzuteko gaitasunean, baliabideen kudeaketa iraunkorraren eskaeran eta ekoizpen-sektore ezberdinen egitura-desoreken agerpenean oinarrituta dago.

Dokumentuaren kopia Kontseiluko kide guztiei berehala igorri zitzairen, haien proposamenak eta iritzia eman eta horiek kasuan kasuko lan-batzordean aurkezteko, Euskadiko Ekonomia eta Gizarte Arazoetarako Batzordearen Funtzionamendu Erregelamenduan ezarritakoaren arabera. Kontseiluaren izapidetza prozesuan, Legearen Aurreproiektua Gobernuaren Kontseiluan onetsi eta Parlamentura helarazi zenez gero, 2008ko irailaren 26an egindako bileran, Ekonomia Garapenerako Batzordea bildu zen, eta onetsitako agiriaren inguruan lan egiteko erabakia hartu

du. Urriaren 22 eta 23an egindako bileren ostean, ondoko Irizpenaren Proiektua igorrita, eta azaroaren 24 eguneko Osoko bilkuran aho batez onetsi da.

II EDUKIA

Euskadiko Nekazaritza eta Elikadura Politikaren Legearen Proiektuak zioen azalpena eta 112 artikulua ditu, atariko tituluarekin batera, eta bederatzi titulu kapituluetan, 2 xedapen gehigarritan, 4 xedapen iragankorretan, indargabetzaile batean eta azken 4 xedapenetan berezita. Laburtzeko, hau da edukia:

Zioen azalpena

Eskumenen egikaritzan, Euskal Herriko Autonomia Erkidegoak agiri estrategikoak bildu ditu, nekazaritza eta elikadura sektorearen jardura planifikatu eta antolatu ahal izateko, ekintza politikoak lehen sektoreari begira hartu duen konplexutasuna dela medio, alde batetik, kudeaketan esku hartzen duten erakundeen mailen ezberdintasunaren ondorioz, eta bestetik, hori osatzen duten jarduketa-esparru zabalaren ondorioz.

Era berean, landagunea eta nekazaritza-jardura nabarmentzen dituen multifuntzionaltasuna, horren garrantzi ekonomikoaz eta elikagaien ekoizleaz haraindi, EA Erentzat sektore estrategiko bihurtu du, lurraldea eta ingurumena kudeatzeko rol protagonista betetzen duen heinean, eta Administrazioari erantzukizun inplizitua egiletsiko dio, batik bat, esparru eta jardura horri begira egikaritu beharreko ekintza politikoa iraunkortasun-irizpideen ariora garatu behar duelako.

Aipatutako plangintza-agiriaren operatibitatea alde batera utzita, nekazaritza eta elikadura sektorean EA Eren administrazioaren politika-ekintza gidatzen duten printzipioak finkatzea ahalbidetzen duen esparru arautzailearen beharrezana antzeman da, bai eta Administrazioaren sustapen-jardura planifikatu nahiz biztanleei, dela eragile ekonomiko gisa dela nekazaritza-jardueraren ondoriozko zuzeneko edo zeharkako etekinen jasotzaile nagusi gisa, horren berri emateko helburuak, xedeak eta jarduketa-ildo nagusiak zehaztekoa ere.

Lege-esparru berri hori, gainera, euskal nekazaritza eta elikadura eremuaren testuinguru gero eta globalizatu eta liberalizatuan aurre egin beharreko erronka berrietara egokitu eta erantzuteko gaitasunean oinarritzen da, hala nola, horien ondorioz sortutako erkidegoko esparru politikoetara eta nazioarteko hitzarmenetara egokitzea, baita baliabideen kudeaketa iraunkorraren eskaeran, nekazaritza-lurzorua gaineko hirigintza-presio hazkorrean eta bestelakoetan, ekoizpen-sektore ezberdinen egitura-desoreken agerpenean, elikaduraren segurtasunari eta kalitateari buruzko kontsumitzailearen igurikimenean, edo informazioa gizartean jasotzeko bilakaeran ere, adierazgarrienak aipatzeagatik.

Ildo beretik, Legeak sektoreko defentsa-tresnak antolatu nahi ditu, nekazaritza-eremuak garatutako garrantzi multifuntzionaletik urrun eta ekoizpen hutsera mugatutako irizpideen aurrean, eta bereziki, nekazaritza-lurzorua babestu nahi du iraunkortasunaren araberrako ekoizpen-praktiken eta -metodoen arauketaren bitartez, baita hori artatzeko mekanismoen arauketaren bitartez ere. Beraz, hirigintza, azpiegitura nahiz industriako eraginen eta esku-hartzeen xede da, eta pixkanaka nekazaritza-jardueraren eta euskal landagunearen osagai egituratzailearen ekoizpen-baliabide nagusiaren garrantzia murriztuko dute.

Gisa bertsuan, Legeak arloko ekonomia sustatzeko gidalerro nagusiak zehaztu nahi ditu, Nekazaritzako Politika Bateratua (NPB) izenekoaren nazioz gaindiko esparruaren barnean hartuta, erdi bizirik dagoenaren gaineko jarduketa-ikuspegiari helduta, eginkizun guztiak merkatuarengandik konpentsatu gabe, eta euskal gizarteak euskal nekazaritza eta elikadura sektorea, lehiakortasun ibilbidean murgilduta egon arren, beti egitura- eta egokitzapen-defizitak konpentsatzeko laguntza maila beharrezkoa eta zilegia behar duela baieztatu nahi du, jardueraren mantentze-zerbitzuarekin batera, hainbeste etekin ematen duen landagune bizia artatu nahi bada.

Lege-testua

Atariko tituluan “Nekazaritza eta Elikadura Politika” (1-6 artikulua) Legearen xedea eta aplikazio-eremua jasotzen dira. Hain zuzen ere, nekazaritza eta elikadura sektorearen alderdi ezberdinak azaltzen dira, horien artean, ekoizpena, eraldaketa, ontzikiratzea eta merkaturatzea, betiere nekazaritza sektorearen barruan nekazaritza, basozaintza eta abeltzaintza azpisektoreak jasota. Orobat, bigarren eraldaketa eta merkaturatzea beren beregi jaso da basozaintza sektorean, baldin eta hori nekazaritza-ustiapenean edo -industrian egin bada.

Elikadura sektoreari dagokionez, Legearen eremutik salbuetsita geratu dira erauzketa-arrantzaren jardueraren arauketa eta zinegetikaren eta mikologiarekin zerikusia duten jardueren arauketa, baina, elikagaien jatorria aintzat hartuz gero, elikadura sektorean, nekazaritzaren, arrantzaren, itsas haztegien eta jarduera zinegetikoen eta mikologikoen ondoriozkoak jasotzen dira, fase guztietan. Lege horrek, horrenbestez, elikaduraren esangura orokorrean eta jardueretatik bat jasotzen ditu, nekazaritza, hain zuzen, eta beste helburu batzuen artean, pertsonen eta animalien elikagaiak emateko funtsezko xedea betetzen du.

Zenbait definizio interesgarri azaldu ondoren, Titulu horretan EAEren nekazaritza eta elikadura politikaren helburuak zehazten dira, ondokoak nabarmenduta: nekazaritza-egituren hobekuntza, ustiapen eta industria bideragarrientzako laguntza, dibertsifikazioa, nekazaritza-produktu eta elikagai seguru eta kalitatezkoen sustapena eta merkaturatzea, nekazaritza-lurzoruen defentsa

-bioaniztasunaren bermatzaile gisa, paisaia, balantze hidrikoa eta uren kalitatea-, sektorean egindako teknologia berrien aplikazioa, nekazaritza-jardueraren eta giza kapital sentikorrenaren gizarte-eginkizunaren defentsa eta arloko bizkarrezurra sustatzen duten praktiken hobekuntza.

Helburu horiek erdiesteko, era berean, Legearen arloko xedeak zehaztu dira, eta horien artean, nekazaritza-ustiapenek landagunearen garapen ekonomikorako oinarrizko tresna gisa aurrera egitea ziurtatzea, nekazaritza-, baso- eta abeltzaintza-ekoizpena hobetzea eta sektorean gazteak eta emakumezkoak sartzeko erraztasunak ematea azpimarratu behar ditugu.

I. Tituluan “Nekazaritza-ustiapena” (7-11 artikulua), kontuan hartu beharreko gidalerroak jaso dira, nekazaritza-jardueraren eginkizun ekonomikoak bultzatu eta nekazaritzaren multifuntzionaltasuna eta ustiapenari lotutako eskubideak artatzeko xedearekin. Izatez, jarduketa lehenetsiak zehazten dira, bai eta ustiapenaren titularrak bete beharreko betebeharrak ere, eta, bereziki, langile prestatuak izan nahiz lan-arriskuak prebenitzeko neurriak ezartzearekin zerikusia dutenak. Horrez gain, jarduera arloko arauketa ezberdinen ariora eskatutako administrazio-baimen guztiekin garatu behar du, eta jardueraren lizentziarik ez duen ustiapenaren jarduera beren beregi pertsegituko da.

Puntu honetan, Lege horren ondore esklusiboetarako, Ingurumena Babesteko otsailaren 27ko 3/1998 Legearen 65. artikulua edukia aldatu da. Amaitzeko, Euskal Herriko Autonomia Erkidegoaren Nekazaritza Ustiapenen Erregistroaren esparru juridikoa ezarri da.

Euskal nekazaritzaren politikari buruzko oinarrizko tresnak eta printzipioak antolatzeko unean kontuan izan beharreko nekazaritza-lurzoruarekin zerikusia duten alderdiak II. Tituluan “Nekazaritza-lurzorua” (12-21 artikulua) arautzen dira, eta esparru gisa Nekazaritzaren eta Basozaintzaren Arloko Lurralde Plana edo hori ordeztzen duen tresna baliokidea ezarri da. Lege-testuan esku-hartze publikoaren neurriak jaso dira, horien artean jabetza erabat identifikatzen dituzten bi erakarguneak harmonizatu ahal izateko, hots, interes kolektiboa —gizartearen eginkizuna— eta interes partikularra.

Hortaz, nekazaritza-lurzorua bertan behera utzi edo gaizki erabiltzea definitu da, esku hartzeko neurri ezberdinak jaso dira, esaterako, nekazaritzaren ikuspegitik balio handia duen lurzoruaren babesa, landa-finken truketzea, erabileraren nahitaetzko lagapena, lursailen kontzentrazioa, edo titulartasun eta/edo erabilera publikoaren lurzoruen kudeaketa.

Nekazaritza Lurzoruaren Funttsaren eraketa nabarmendu behar dugu, hori ezartzeko oinarriak eta berori osatzen duten ondasunen eta eskubideen xedea definituta. Halaber, Funttsa kudeatzeko Nekazaritza Lurzoruaren Bitartekaritza Bulegoa sortu da.

III. tituluan “Nekazaritza-ekoizpena” (22-48 artikulua), nekazaritza-, abeltzaintza- eta baso-ekoizpenaren printzipio orokorrak ezarri dira, nekazaritza-lurzorua eta ingurunearen iraunkortasuna, elikadura-helburuetarako ekoizpenen osasun-segurtasuna, animalien segurtasun eta kontsumoko eskarien orientabidea artatuz. Bestalde, artisau-ekoizpena jasotzen da. Hain zuzen ere, euskal administrazioek horren garapena zainduko dute, eta arauketa erregelamendu bidez gauzatuko da. Bultzatu beharreko ekoizpen-metodo desberdinak definitu dira, bereziki, kalitatezko elikagaiak eskuratzera bideratuak, produktu ekologikoak eta ekoizpen integratuaren bidez eskuratutakoak, baso-produktu ziurtatuak, eta espezie eta arraza autoktonoen mantentzea. Era berean, higie-ne eta nekazaritza-praktika egokiak jasotzen dira.

Arreta berezia jarri behar zaio energia berritzaileen aipamenari, ingurumenarekin eta lurralde-orekarekin errespetuzkoa dena, bai eta informazioaren gizarteari egindakoa ere. Hain zuzen ere, horren xedea euskal gizartea garai digital berrira egokitzea da, kultura-aldaketa bultzatuta eta teknologia berriak pertsona guztien zerbitzura jarrita, bizi-kalitate eta gizarte-oreka hobea nahiz gure ekonomiaren balioa eta aberastasuna erdiesteko.

Nekazaritza-ekoizpenaren kasuan, hainbat ekintza sustatzeko programa ezberdinak jaso dira: kalitatea, ekoizpen integratua eta ekoizpen ekologikoa sustatzeko programa; administrazio-jarduketa ongarri, hazi eta produktu fitosanitarioei dagokienez; landare-osasunaren alderdi bikoitzaren antolakuntza, organismo kaltegarrien hedapena saihesteko prebentzioa eta hazien edota laborantzen gain eragina duten mota guztietako izurriteen eta gaixotasunen aurkako borroka barnean hartuta; Zaintza Fitosanitarioari buruzko Sarearen sorrera, eta landare-estalkia duten azalaren egoeraren gaineko zaintza eta komunikazioa.

Abeltzaintza-ekoizpenaren kasuan, Legeak, berebat, ekintza desberdinak sustatzeko programak jaso dira, hala nola, kalitatea eta ekoizpen integratua sustatzekoak, abeltzaintza estentsiboa eta ekologikoa, hobekuntza genetikoa, administrazio-jarduketa animalien identifikazio eta mugimenduari dagokienez, eta animalien ongizaterako betekizunen antolakuntza, hori guztia abeltzaintzaren kontzeptuaren barne hartuta (ekoizpen-animaliak sartzen dira, lagun egiteko animaliak salbuesuta).

Baso-ekoizpenari dagokionez, herri administrazioek lurralde publikoen nahiz pribatuen gain eragina duten baliabideen plangintza egin behar dutela nabarmendu behar da, ekoizpenak hobetu eta baso-sistemen multifuntzionaltasuna sustatu ahal izateko, kontrolpeko hazi eta landaren erabileraren bidez, bai eta ikerketa-proiektuen, garapen teknologikoaren eta berrikuntzaren bidez ere, eta ingurumenarekin eta baso-sistema berriekin errespetuzkoak diren baso-teknikak aplikatuta. Gisa berean, Basozaintzako Osasun Mahaia eratuko da, izurriteen, gaixotasunen eta bestelako arazo fitosanitarioen gaiak prebenitu eta koordinatuta jarduteko.

IV. tituluan (49-65 artikulua) sektore ekoizleek nekazaritzaren eta abeltzaintzaren eraldaketa —eta merkaturatze-prozesuetan izandako parte-hartzea bultzatu eta lehenetsi da, baita osorik edo zati batean euskal nekazaritza sektorean ekoizitako lehengaien nekazaritza— eta elikadura-industrien garapenean eta ezarpenean izandakoa ere. Halaber, “Nekazaritza eta elikaduraren eraldaketa eta merkaturatzea” izenburupeko atalean, nekazaritzan nahiz elikadura-produktuetan, horien fase guztietan, ezaugarriei buruzko egiazko informazioa, objektiboa, osoa eta ulergarria izatea eskatzen da guztietan, eta produktu horiek eskaini beharreko gutxieneko informazioa ezarri da. Legeak, produktuek kalterik ez eragitea eta osasuntsuak izatea bermatzeko, prozesuen, produktuen eta horien gutxieneko osagaien autokontrolerako sistemak ezartzeko zeregina jaso da.

Gainera, nekazaritza-produktuen identifikazioa, elikaduren segurtasuna eta trazabilitatea jaso da, eta nahitaezkoak izango dira nekazaritza eta elikadura enpresa guztietan, eta fase guztietan, bederen. Jarrarian, arriskua aztertzeko prozedura azaltzen da, eta hori ebaluatu, kudeatu eta komunikatu behar da, nekazaritza eta elikadura segurtasunaren politikaren oinarri gisa, baita elikadura-krisialdien eta osasun-baimenen kudeaketa ere.

Titulu horren barruan, nekazaritza- eta elikadura-produktuen kalitatea jorratzen da, bai eta horien kudeaketa eta hobekuntza ere, kalitatearen eta jatorriaren bereizgarriak nabarmenduta. Ondoren eraldaketa arautzen da, nekazaritza eta elikadura industriren eskubideak eta betebeharrak zerrendatuta, Nekazaritza eta Elikadura Industrien Erregistroa eta Ardoen eta Edari Alkoholdunen Botilaratzaileen eta Enbasatzaileen Erregistroa, nekazaritza eta elikadura industria garatzeko laguntza eta kasuan kasuko elkarteekin izan beharreko lankidetzak.

Azkenik, Legean produktuak sustatu eta merkaturatzeko alderdiak jaso dira, EAren kalitatearen eta jatorriaren bereizgarriak eta babestutako ekoizpenak lehenetsita, betiere bestelako proiektuak ahaztu gabe, eta merkaturatzea tokiko merkatuetan eta azoketan aintzat hartuta. Azken finean, nekazaritza eta elikadura industriren garapena eta izen ona bultzatu nahi ditu jarduera ekonomikoa nahiz arloko garapena sustatzen dituzten politikak ezarrita, Legeak ezarritako nekazaritza- eta elikadura-produktuak eraldatu nahiz merkaturatzeko oinarritzko informazio-printzipioen mende.

V. tituluan “Nekazaritzaren eta abeltzaintzaren ikerketa, garapen teknologikoa, berrikuntza eta prestakuntza” (66-71 artikulua) nagusiki aplikatu beharreko printzipio orokorrak ezarri dira, batik bat, nekazaritzaren eta abeltzaintzaren ikerketa, garapen teknologikoa, berrikuntza eta prestakuntza antolatzeko erabilitako proiektuen eta programen bitartez, bai eta, oro har, Ikerketari, Garapen Teknologikoari eta Berrikuntzari buruzko Arloko Planak egiteko Nekazaritza eta Elikadura Berrikuntza Foroaren antolaketa ere, EAren Erakunde Zientifiko Teknologikoak mantendu eta hobetzeko beharrezkoa den bultzadarekin batera.

Nekazaritzari eta elikadurari prestakuntzaren inguruan, nekazaritza-arloan zuzenean edo zeharka eskumena duen Euskal Autonomia Erkidegoko Administrazio Nagusiaren Sailak egin beharreko unibertsitatekoak ez diren prestakuntza-programak garatzeko jarraibide orokorrak ezarri dira, bai eta jarduketa-ildoak ere. “Gizarte- eta prebentzio-eginkizuna” izenburupean, VI. Tituluan (72-84 artikulua) nekazari gazteei eta emakume nekazariari laguntza irmoa eta erabakigarria ematea jasotzen da, hau da, lehenespenez arreta eman nahi zaien kolektiboak dira, nekazaritza-jardueran sartu eta hori betetzeko unean aurkitzen dituzten arazo bereziak direla medio. Horrela, bi kasu horietan, jarduketaren oinarriko printzipioak aipatu ostean, Nekazari Gaztearen eta Emakume Nekazari Gaztearen Estatutuaren garapena jaso da, bai eta Emakume Nekazariaren Estatutuarena ere, kolektibo horiek sustatzera bideratutako ekintza positiboekin. Testuinguru horretan, Legeak agindutako ustiapenaren gaineko titulartasunkidetasuna azpimarratu behar da, ezkontzako edo izateko bikotearen bi kideen jarduera partekatuta betetzen dutenean.

Bestalde, Legean alokairupeko lana jasotzen da, eta bereziki, sasoiko langileei eta aldi baterako ordezte-zerbitzuen sustapenari arreta emateko plan integral zehatza oinarritzeko printzipioak aipatzen dira. Horrez gain, lan-arriskuen prebentzioaren eremuan, lanean segurtasuna, higie eta osasuna bermatuta izateko lankidetzahitzarmenak sinatzeko aukera ageri da.

Euskal Autonomia Erkidegoak Autonomia Estatutuaren 10.9 eta 11.2.a) artikuluetan ezarritakoaren ariora nekazaritza-seguruen gaian egikari beharreko eskumenari dagokionez, Legeak gai horretan erdietsi beharreko xedeak ezarri ditu, jarduketa-aukera ezberdinen eskaintzarekin, Berme eta Konpentsazio Funtsei begira. Azkenik, hondamen-zonaren adierazpena eta horren ondorioak, Hondamenen Funtsearen eraketa eta horren onuraduna izateko gutxieneko betekizunak arautzen dira.

VII. tituluan “Elkartearen ordezkagaitasuna eta antolakuntza” (85-91 artikulua), hasieran, sektorearen harreman eta zerbitzu Administrazio gisa finkatzeko xedearekin, horrek Lege honen Atariko Tituluan jasotako xedeak eskuratu nahi dituzten arloko elkarten eraketa eta mantentzea sustatuko du, eta horiekin lankidetzan jardungo du, testuinguru horretan, Nekazaritza eta Elikadura Elkarten Errolda sortuz.

Gisa berean, Nekazaritza eta Elikadura Elkarten aintzatespen ofiziala arautzen da, inskripzioaren ondoretarako, ordezkagaitasuna oinarri duela. Jarraian, eta nekazaritza eta elikadura elkartegintzaren barruan, aurrerantzean Nekazaritzaren Erakunde Profesionalak eta Ekoizleen Elkarte Nazionalak bezala ezagutuko duguna definituko da, baita lehenengok ordezkaritza gehiago eskuratzeko moduak ere, baldin eta ezarritako betekizunak betetzen badituzte. Gainera, Nekazaritza eta Elikadura Industrien Elkarteak definituko dira. Amaitzeko,

Tituluan nekazaritza-ustiapenei aholkularitza emateko erakundeak jasotzen dira, elkarte-izaerarekin, kudeaketa tekniko-ekonomikoa, titularren ordezteka eta/edo ustiapenen aholkularitza osoa bezalako zerbitzuak ematen dituztenak. Elkartea eta ordezkari-esparruaren arauketa hori Administrazioarekin izan beharreko harremanetan arloko eragile gisa erabili behar da.

VIII. tituluan “Euskal Autonomia Erkidegoaren administrazio-antolakuntza” (92-94 artikulua) nekazaritza eta elikadura eskuduna duen Autonomia Erkidegoaren Administrazio Orokorren Sailari atxikitako kide anitzeko organoak arautzen dira, hala nola, Nekazaritza eta Elikaduraren Nazio Kontseilua eta Nekazaritza eta Elikadura Politika Batzordea.

Azkenik, IX. tituluan “Administrazioaren esku-hartzea nekazaritza eta elikadura sektorean” (95-112 artikulua), herri administrazioaren esku-hartzeari buruzko informazioa emango duten printzipio gidariak arautuko dira, bai eta bultzatu beharreko sustapen-neurri eta politika aktibo nagusiak ere, Legean definitutako xede orokorreki eta/edo azpisektoreko programan jasotako helduta. Ildo beretik, diru-laguntzak kudeatzeko eskumena aztertu da, baita baimenen eta lizentzien egilespena, eta esku hartzeko jarduerarekin edo sustapen-jarduerekin batera ezinbestean gauzatu beharreko ikuskapen-, kontrol- eta zehapen-eginkizunen egikaritzea ere, halakoek pertsegitutako xedea eskuratu dela bermatu ahal izateko.

III OHARRAK

I. Balorazio orokorra

Lehenbizi, Nekazaritza eta Elikadura Politikaren Legeak, garrantzi ekonomikoa eta elikagaien ekoizlea izateaz gain, lurraldearen eta ingurumenaren kudeaketan eginkizungarrantzitsuabetetzen duen sektorea arautzen du. Izan ere, Administrazioak esparru horretan aplikatu beharreko politikaren gaineko erantzukizun inplizitua du eta jarduera hori iraunkortasun-irizpideen arabera garatu behar da.

Hori dela eta, Euskal EGBren ustez, Lege horrek nekazaritza eta abeltzaintza iraunkorren garapena bermatu behar du. Nekazaritza iraunkorra nekazaritza orekatua da, bai ekonomian dela gizartean eta ingurumenean, lurra ekoizpen-faktore ordezkazekin gisa; nekazaritza bizia eta iraunkorra da, tokiko garapena bultzatu, ekoizpena barne-merkatara bideratu, baserriarrei erabakiak hartzeko autonomia ahalbidetu, eta, kontsumitzaileen osasuna zaintzen duena. Ondore horretarako, beharrezkoa da Legeak nekazaritzari babes juridiko egokia ematea eta hori kudeatu eta hobetzeko kasuan kasuko tresnak ezartzea.

Legegilearekin bat gatz euskal nekazaritza esparruari gero eta testuinguru global eta liberalizatuaren erronka berrietara egokitu eta horiei aurre egiteko gaitasuna

atxiki behar dela adierazten duenean, hala nola, erkidegoko esparru politikoetara eta horien ondoriozko nazioarteko hitzarmenetara egin beharreko egokitzapena, nekazaritza-lurzorua gaineko hirigintza-presio hazkorrak, ekoizpen-sektore desberdinetan agertutako egitura-desorekak, edo kontsumitzaileen igurikimenak elikaduraren segurtasunari eta kalitateari dagokienez.

Beraz, lege-ekimen hori modu positiboan baloratu dugu, sektorea garatzeko tresnak iraunkortasun-irizpideen arabera antolatu nahi dituelako. Hala ere, edukiaren inguruko ohar batzuk aipatu nahi ditugu.

II. Gizarte- eta prebentzio-eginkizuna

Nekazaritza eta elikadura sektoreen jarduerak enpleguan eragin nabaria du, bai nekazariena dela alokairupeko langileena. Gizarte Segurantzaren araubidea eta enpleguaren araubidea etorkizuneko proposamenaren zati izan behar dira, sektorea benetan ikuspuntu ekonomikotik eta gizartearen ikuspuntutik iraunkorra izan dadin. Era berean, gizonezkoen eta emakumezkoen arteko bereizkeriarekin bukatzeko beharrezkoak diren mekanismoak ezarri behar dira.

Lehenbizi, modu positiboan baloratu dugu, Lege Proiektuaren 74. artikulua ariora, euskal nekazaritza administrazioek, arauan jasotako mota guztietako jarduketan garapenean, genero-berdintasuna kontuan izatea eta emakume eta gizonezko nekazarien arteko tratu-berdintasunaren oinarrizko printzipioen mende jartzea. Gainera, aukera-berdintasuna landagunearen garapena bideratu eta bizirauteko ezinbesteko osagaia dela baieztatzen dugu. Hortaz, generoaren ikuspegia arau horrekin zerikusia duten eremu guztietan aintzat hartu behar da. Hori dela eta, esanguratsua izango da emakume nekazariaren Estatutuaren garapena, 75. artikuluan ezarritako baldintzei helduta.

Bigarrenez, sasoiko langileak EAEn nekazaritza sektorean duen garrantzia azpimarratu nahi dugu. Izan ere, gure Erkidegoan zama historiko izugarria du, batik bat, Arabako mahats-bilketaren kanpainen ondorioz. Lan-mota hori duin bihurtzeko ibilbide garrantzitsua egin den arren, oraindik kolektibo horren lan-baldintzak hobetzeko lana egin behar da.

Lege Proiektuan gai hori jorratzen duen artikulua ageri da, lan-baldintzak —bereziki, jatorrian egindako kontratazioak— hobetzeko plan integral zehatzak garatzeko garrantzia, bai eta langileen eta familiakoen ostatu-baldintzak ere, beste gai batzuen artean. Ekimen hori ondo baloratu dugun arren, gure iritziz, haratago zuzendu beharko litzateke, historiaren ikuspuntutik, sasoiko langileen kolektiboak jasan dituen ahulezia-baldintza bereziak kontuan izanda.

Hain zuzen ere, aldi baterako lan-poltsak bultzatzea proposatu dugu, kanpainen egutegiak eta mapak ezarrita. Horrela, jatorrian kontratatutako langileen joan-etorriak murriztuko lirake, lan egindako lanaldi-kopuru handiagoa bermatuta, eta

horrek egonkortasun handiagoa eskaintzeaz gain, lanekuaren eskaintza hobetuko litzateke. Era berean, sasoko lanaren ezaugarriek arriskuak prebenitzeko neurri zehatzak antolatzea galdatzen dutela uste dugu.

Hirugarrenez, eta lan-arriskuen prebentzioari dagokionez, Lege Proiektuaren 80. artikulua ezarri du, Eusko Jaurlaritzak, lan-arriskuen prebentzioko agintari eskudunarekin koordinatuta, hitzarmenak sinatu behar dituela horien jarduketak, azterlanen eta txostenen eraketa eta gai horren inguruko aholkularitza, informazioaren eta prestakuntzaren antolakuntza nahiz garapena koordinatu ahal izateko, bai eta beharrezkoak diren gainerako jarduketak ere.

Gai horren kasuan, Batzorde honek prebentziorako arloko ordezkariaren figura izateko komenigarritasuna nabarmendu nahi du, lanean segurtasuna eta osasuna izateko Espainiako estrategian adierazitako baldintzak aintzat hartuta. Izan ere, sektoreko lan-arrisku zehatzak eta enpresarien nahiz langileen eskubideak eta betebeharrak hedatu eta informatzeko ekintzak gauzatuko ditu, aldi berean, prebentziorako jarduketak sustatuz.

Gisabertsuan, OSALANerakundearen barruan Lan Arriskuen Prebentziorako Arloko Mahaiaren eraketa komenigarria bultzatu beharko litzateke, Herri Administrazioen, Patronatuen, Nekazaritzako Sindikatuen eta Sindikatuen parte-hartzearekin. Horrek sektoreko lan-istripuen arrazoiak aztertuko ditu eta horiek saihesteko neurriak sustatuko ditu, eta esku hartutako gizarte-eragileen adostutakoaren barruan, beste ekintza batzuen artean, nekazaritzako makinaren parkea berriztatzea bultzatuko du, traktorea eta bere indarrez dabilizan makina zaharkituen ordezkari gertatzen diren bestelakoak ezarri (babes-egiturekin iraulketa gertatuz gero, balazta- eta seinaleztapen-sistema egokiak, etab.)

Azkenik, eta arauaren norainokoaren barnean hartzen den heinean, gure ustez beharrezkoa da Gizarte Segurantzaren Nekazaritza Araubide Bereziaren mendeko langileek jasaten duten bereizkeria ezabatzea. Lan eta Immigrazio Ministerioari araubide hori Gizarte Segurantzaren Araubide Orokorren barruan jasotzeko hartu zuen konpromisoa betetzea eskatu behar zaio.

III. Nekazaritzaren ekoizpen-sistemaren iraunkortasuna

Lege Proiektuaren III. Tituluan nekazaritza, abeltzaintza eta baso-ekoizpenaren printzipio orokorrak ezarri dira, nekazaritza-lurzuaren eta ingurunearen iraunkortasuna, elikadura-helburuetarako ekoizpenen osasun-segurtasuna, animalien ongizatea eta kontsumoko eskarien orientabide egokia artatuz. Sistemaren iraunkortasunari dagokionez, Euskal EGBk uste du Lege Proiektuan idatzitako baldintzak direla-eta ez da argi ikusten ikuspuntu genetikotik aldatutako erakundearen enpleguaren aurrean Gobernuak duen jarrera.

IV. Tokiko merkatuak eta azokak

Nekazaritza- eta elikadura-produktuen sustapenaren eta merkaturatzearen kasuan, Lege Proiektuak, ekimen lehenetsien artean, EAEn Administrazioak berezko ekoizpen-ereduak, barne-merkatuak eta merkaturatzearen zirkuitu motzak (64.c artikulua) sustatzea ezarri da. Gainera, 65. artikuluan tokiko merkatuei eta azokei lotutako gaiak arautzen dira, baserritarrentzat oso tresna garrantzitsua baitira.

Gure aburuz, tokiko merkatuak eta azoka gure herrialdeko gizartean oso errotuta dago, eta, horrenbestez, Administrazioak inguruko baserrien produktuen merkaturatzea zaindu eta sendotzeko formulak garatu behar ditu, betiere udalerrri bakoitzaren merkataritza-jarduerarekin orekatuta, eta interes ekonomikoei kalterik egin gabe.

V. Ordeztagaitasuna eta elkarte-antolakuntza

Lege Proiektuaren 87. artikuluan ezarritakoaren arabera, Nekazaritzako Erakunde Profesionalek nekazarien interes sozioekonomikoak ordezkatu eta defendatu behar dituzte. Halaber, erakunde horiek zenbait betekizun bete behar dituzte halakotzat jotzeko (azpisektore guztietan edo batzuetan modu eraginkorrean ezartzea, EAEn gutxienez lau urteko ezarpena gauzatzea, gutxienez bi lurralde historikotan behar besteko bulegoak eta giza baliabideak izatea eta irabazi-asmorik ez izatea). Horrez gain, 88. artikulua Nekazaritzako Erakunde Profesionala "ordezkaritza gehiago" duela adierazteko betekizun berriak gehitu ditu, Nekazaritza eta Elikadura Kontseilu Nazionalak esku hartzeko (gutxienez bost bazkide, e.a.)

Zernahi gisaz, nekazaritzako erakunde profesionalen ordeztagaitasuna baloratu ahal izateko, nekazaritza-jarduera egikaritzen duten pertsona guztien parte-hartzea bermatzera zuzendutako mekanismoak garatu behar dira.

IV ONDORIOAK

Euskal EGBren ustez, egokia da "*Euskadiko Nekazaritza eta Elikadura Politikari buruzko Legearen Proiektua*" ekimenaren izapidetza, kontsulta-organo horrek egindako oharrak aintzat hartuta.

Bilbon, 2008ko azaroaren 24ean

Lehendakariaren OE
José Luis Ruiz García

Idazkari Nagusia
Javier Muñecas Herreras

2/08
Tostena

2/08
Informe